

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET FILOZOFIJE I RELIGIJSKIH ZNANOSTI
FILOZOFSKO–TEOLOŠKI INSTITUT DRUŽBE ISUSOVE
U ZAGREBU

OBNOVLJENI
ŽIVOT

GODIŠTE LXXX

ZAGREB, 2025.

OBNOVLJENI ŽIVOT izlazi četiri puta godišnje / *Issued Quaterly*

Suizdavač / *Co-publisher*

Sveučilište u Zagrebu Fakultet filozofije i religijskih znanosti /
University of Zagreb Faculty of Philosophy and Religious Studies

Osnivač i suizdavač / *Founder and Co-publisher*

Filozofsko–teološki institut Družbe Isusove /
Institute of Philosophy and Theology of the Society of Jesus, Zagreb, Croatia

Uredničko vijeće / *Editorial Board*

*Anto Gavrić, Mislav Ježić, Ivan Koprek, Anto Mišić, Ivica Musa, Mijo Nikić,
Anto Pavlović, Nikola Stanković, Marijan Steiner, Ivan Šestak, Željko Senković,
Pero Vidović, Dražen Volk*

Znanstveno vijeće / *Scientific Council*

*Ivan Antunović (Zagreb), Niko Bilić (Zagreb), Barbara Ćuk (Zagreb),
Borislav Dadić (Zadar), Josip Jelenić (Opatija), Ivan Macut (Split),
Marko Marinić (Zagreb), Ružica Martinović–Vlahović (Sl. Brod),
Marko Matić (Zagreb), Alan Modrić (Rim), Božidar Nagy (Zagreb),
Ivan Platovnjak (Ljubljana), Mihály Szentmártoni (Rim), Antun Trstenjak (Opatija)*

Glavni i odgovorni urednik / *Editor-in-Chief*

Tadija Milikić

Zamjenik glavnog urednika / *Deputy Editor*

Igor Martinjak

Slog

DURIEUX d.o.o., Zagreb

Tisak

Tipotisak, Zagreb

Sadržaj

Uvodni članci

A. GAVRIĆ, Tražitelj istine, učitelj mišljenja i genij realnosti: Uz 800. obljetnicu rođenja Tome Akvinskoga (1225. — 2025.)	3
M. STEINER, P. Miroslav Vanino SJ (1879.–1965.), osnivaatelj i prvi urednik časopisa <i>Život</i> : Uz 60. obljetnicu smrti.	147
M. KOLEDNJAK, Ideali i idoli: Uz 125. obljetnicu smrti Friedricha Nietzschea (1900.–2025.)	291
B. ĆUK, O važnosti mišljenja: Uz 50. godišnjicu smrti Hannah Arendt (1906.–1975.)	419

Izvorni znanstveni radovi

B. CERKOVNIK, Some (Wittgensteinian) Remarks on the Ethics of Artificial Intelligence <i>Neke (wittgensteinovske) napomene o etici umjetne inteligencije</i>	9
I. MARTINOVIĆ, Tragom pisama isusovca Benedikta Rogačića: Prvi koraci Dubrovačke Republike prema novomu Časoslovu sv. Vlaha (1687.–1712.) <i>Tracing the Letters of Benedikt Rogačić: The Dubrovnik Republic's First Steps Towards the New Officium proprium sancti Blasii (1687–1712)</i>	19
I. MACUT, Filozof Stjepan Zimmermann o Katoličkoj crkvi <i>The Philosopher Stjepan Zimmermann on the Catholic Church</i>	151
T. BODOR, Hrvatski intelektualac, mistik i domoljub: Dušan Žanko: Iz neobjavljene epistolarnе ostavštine o životu i idealima jednoga emigranta <i>Croatian Scholar, Mystic and Patriot: Dušan Žanko: From an Unpublished Epistolary Legacy on the Life and Ideals of an Emigrée</i>	163
S. STJEPOVIĆ, Molitva i odnos prema bližnjima u uvodnom dijelu spjeva <i>Cantar de mio Cid</i> <i>Prayer and Attitude Towards Others in the Opening Section of Cantar de mio Cid</i>	177
J. KRISTA MIJATOVIĆ, Majka M. Amadeja Pavlović u svjetlu njezine korespondencije sa s. M. Kasildom Vidović <i>Mother M. Amadeja Pavlović and her Correspondence with Sr. M. Kasilda Vidović</i>	191
Z. ŠRAM, Social–Psychological Underpinning of Anti–Church Sentiment <i>Socijalno–psihološka pozadina anticrkvenoga sentimenta</i>	207
M. KUMAR SAHU, The Religious Naturalism of Rabindranath Tagore <i>Religijski naturalizam i Rabindranath Tagore</i>	295
R. L. RICHARDS — B. JALŠENJAK, Manipulation and Goal Setting Motivation: An Unexamined Ethical Relationship <i>Manipulacija i motivacija postavljanjem ciljeva: Neistražen etički odnos</i>	311

E. BERBIĆ KOLAR — S. HINEK, Društvena, kulturna i tradicijska uloga klupa u slavonskim selima <i>Benches in Slavonian Villages and Their Social, Cultural and Traditional Roles</i>	325
P. HARAMIJA, Kreativnost i umjetna inteligencija: Usporedba sposobnosti za kreativnost u ljudi i umjetne inteligencije <i>Creativity and Artificial Intelligence: A Comparison Between Creative Ability in Humans and Artificial Intelligence</i>	339
M. GOMBAR, Analiza i kritika digitalnoga odlučivanja: Paradoks algoritamske svijesti i pojam algoritamske volje <i>An Analysis and Critique of Digital Decision-Making: The Paradox of Algorithmic Awareness and the Concept of Algorithmic Will</i>	425
I. KRESNIK — I. ŠESTAK, Katalozi Družbe Isusove u 17. stoljeću o hrvatskim isusovcima piscima: Povodom 450. obljetnice rođenja Bartolomea Kasića <i>Catalogues of the Society of Jesus in the 17th Century on Croatian Jesuit Writers: On the Occasion of the 450th Anniversary of Bartolomeo Kasić's Birth</i>	441
Z. ŠRAM — M. PERIĆ KASELJ — M. BARA, Ethnic Exclusionism and General Siege Mentality as Predictors of Anti-Semitism: Relationships Within the Adult Croatian Sample <i>Nacionalna isključivost i generalni mentalitet opsadnoga stanja kao prediktori antisemitizma: relacije na hrvatskom uzorku punoljetnih građana</i>	461
D. MILAS, Duhovno zlostavljanje u Katoličkoj crkvi: Interdisciplinarna analiza fenomena, iskustava, struktura i institucionalnih odgovora u Hrvatskoj <i>Spiritual Abuse in the Catholic Church: An Interdisciplinary Analysis of the Phenomenon, Experiences, Structures, and Institutional Responses in Croatia</i>	477

Prethodno priopćenje

F. BRASSARD, Usporedba buddhističkoga i kršćanskoga milosrđa prema Henriju de Lubacu <i>A Comparison Between Buddhist and Christian Charity According to Henri de Lubac</i>	355
T. ĆURIĆ, B. VULIĆ, Saving Beauty: The Challenges of the Liturgical Arts <i>Spašavanje ljepote: Izazovi za liturgijsku umjetnost</i>	489

Pregledni radovi

N. TROTELJ, The Development of Interreligious Dialogue in Slovenia: Fundamental Theologians of the Faculty of Theology in Ljubljana and their Contribution <i>Doprinos fundamentalnih teologa s Teološkoga fakulteta u Ljubljani razvoju međureligijskoga dijaloga u Sloveniji</i>	37
M. M. NINČEVIĆ, Pedagogija Paula Freirea u odgoju i obrazovanju potlačenih i marginaliziranih skupina <i>The Pedagogy of Paulo Freire in the Upbringing and Education of Oppressed and Marginalized Groups</i>	51

D. MILAS, Ideja svećenika radnika: Jedna od mogućnosti borbe protiv crkvenoga neoklerikalizma <i>The Concept of Worker–Priests: An Antidote to Ecclesiastical Neoclericalism</i>	65
I. MUSA, Ukinuće Družbe Isusove: Uz 250. obljetnicu smrti pape Klementa XIV. <i>The Suppression of the Society of Jesus: On the 250th Anniversary of the Death of Pope Clement XIV (1774)</i>	79
K. ALADROVIĆ SLOVAČEK — M. IVANKOVIĆ, Stavovi o smislu života nakon potresa i pandemije u Hrvatskoj <i>Attitudes on the Meaning of Life in Challenging Times</i>	93
R. KUMAR — M. MANGAL CHATUVERDI — REENA KUMARI, Individual Intentionality vs. Collective Intentionality: A Study of Wittgensteinian and Searlean Perspectives <i>Individualna naspram kolektivne intencionalnosti: Prikaz Wittgensteinove i Searlove perspektive</i>	221
A. GRGIĆ, Recepcija Franje Markovića kao filozofa od 1884. do 1982. godine <i>Reception of Franjo Marković as a Philosopher Between 1884 and 1982</i>	367
M. GEIGER ZEMAN — G.–M. MILETIĆ — M. ŽANIĆ, Prema novim pristupima u istraživanju i promišljanju dobrobiti: Izazovi i potencijali socioloških perspektiva <i>Toward New Approaches in Research on Various Facets of Well–Being: The Challenge and Potential of Sociological Perspectives</i>	379
M. KOLEDNJAK, Etika, odgovornost i održivost u suvremenom turizmu <i>Ethics, Accountability and Sustainability in Contemporary Tourism</i>	501
O. SAGAN — M. YANAUER, Church–State Relations in Ukraine: Current Legislative Initiatives Which Address Ideological Threats to Sovereignty <i>Odnosi između Crkve i države u Ukrajini: Aktualne zakonske inicijative koje se odnose na ideološke prijetnje suverenitetu</i>	513

Stručni radovi

M. GANJTO — J. BOŠNJAKOVIĆ — J. ZADRO — S. MASLAĆ, Važnost duhovnosti u jačanju otpornosti u suočavanju s krizama uzrokovanim potresom <i>The Importance of Spirituality in Strengthening Resilience in Confronting Crises Caused by Earthquakes</i>	237
---	-----

Nekategorizirani radovi

Razno

I. ŠESTAK — I. MUSA, P. Anton Puntigam SJ (1859.–1926.): Uz prijevod autobiografije	107
N. KAHTERAN, Vjera ljubavlju djelotvorna: Povodom izlaska zbornika uz 70–u obljetnicu života Franje Topića	117
M. KUHLMANN, Kineska moderna: O odnosu Pekinga i Vatikana	253

T. MILIKIĆ — I. ANTUNOVIĆ, Pero Vidović SJ, biografija i bibliografija: Uz 75. obljetnicu života	263
J. KRIŠTO, Čovjekova granična situacija i njegova egzistencija: Uz hrvatski prijevod doktorskoga rada Ive Stipčića	393
R. JELIČIĆ, Um u svojem izvornom stanju: Učenici prirodnoga uma	399
M. STEINER, Ivan Šestak SJ, biografija i bibliografija: Uz 65. godišnjicu života	529

Prikazi–recenzije

J. GÓMEZ GALÁN, Kevin W. Kaatz, <i>The Rise of Christianity: History, Documents, and Key Questions</i>	121
S. ŽIVKO BOSNAR, Clive Staples Lewis, <i>Izvan tihoga planeta: Svemirska trilogija I.</i> . .	123
V. RATKOVIĆ, Milica Bakić–Hayden, <i>Hinduizam: Mnogo buke oko Tog Jednog</i> . . .	126
M. VIŠIĆ, Pierre Bourdieu, <i>Politička ontologija Martina Heideggera</i>	128
A. GOLUBOVIĆ, Danijel Tolvajčić, <i>Teodicejski problem u suvremenoj filozofiji religije</i>	273
V. RIČKOVIĆ, Anselm Grün, <i>Knjiga o umijeću življenja</i>	274
J. TALANGA, Predrag Milidrag, <i>Opažanje i čulna spoznaja kod Tome Akvinskog</i> . . .	277
V. RIČKOVIĆ, Elisabeth Lukas, <i>Sudbina vlada, čovjek stvara: Filozofija za svakodnevni život</i>	403
M. KAJTAZI, Ivan Čulo i Ivan Šestak, <i>Znakovi vremena: Odjeci filozofije personalizma u hrvatskoj kršćanskoj misli</i>	404
A. BELIĆ, Tanja Baran (ur.), <i>Sveti Marko Križevčanin: Život i djelo</i>	408
A. PISKAĆ, Ivan Platovnjak i Tone Svetelj, <i>Listening and Dialoguing with the World: A Philosophical and Theological–Spiritual Vision</i>	409
I. MACUT, Ivica Žižić, <i>U duhu i istini: Teme iz liturgijske teologije i antropologije</i> . . .	410
I. MUSA, Tonči Trstenjak, <i>Aleksandar Komulović: Split 1548. — Dubrovnik 1608</i> . . .	545
D. MIŠČIN, Vladimir Lončarević, <i>Godina i vječnost</i>	546

SURADNICI OBNOVLJENOG ŽIVOTA U 2025. GODINI

Aladrović Slovaček, Katarina	93–106
Antunović, Ivan	263–271
Bara, Mario	461–475
Belić, Ante	408–409
Berbić Kolar, Emina	325–338
Bodor, Tamara	163–175
Bošnjaković, Josip	37–251
Brassard, Francis	355–366
Cerkovnik, Borut	9–18
Ćuk, Barbara	419–423
Ćurić, Tomislav	489–499
Ganjto, Martina	237–251
Gavrić, Anto	3–8
Geiger Zeman, Marija	379–392
Golubović, Aleksandra	273–274
Gombar, Marija	425–439
Gómez Galán, José	121–123
Grgić, Ana	367–378
Haramija, Predrag	339–354
Hinek, Silvija	325–338
Ivanković, Melita	93–106
Jalšenjak, Borna	311–324
Jeličić, Ruža	399–402
Kahteran, Nevad	117–119
Kajtazi, Martin	404–408
Kolednjak, Marijana	291–294, 501–512
Kresnik, Ivana	441–459
Krišto, Jure	393–398
Kuhlmann, Moritz	253–261
Kumar, Ravi	221–235
Kumar Sahu, Manas	295–310

Kumari, Reena	221–235
Macut, Ivan	151–161, 410–412
Mangal Chatuvedi, Madhu	221–235
Martinović, Ivica	19–35
Maslač, Suzana	237–251
Mijatović, Jasna Krista	191–205
Milas, Dalibor	65–77, 477–488
Miletić, Geran–Marko	379–392
Milikić, Tadija	263–271
Miščin, Daniel	546–548
Musa, Ivica	79–91, 107–115, 545–546
Ninčević, Marino Marjan	51–63
Perić Kaselj, Marina	461–475
Piskać, Andrija	409–410
Ratković, Vesna	126–128
Richards, L. Randy	311–324
Ričković, Valentina	274–277, 403–404
Sagan, Oleksandr	513–527
Steiner, Marijan	147–150
Stjepović, Stijepo	177–189
Šestak, Ivan	107–115, 441–459
Šram, Zlatko	207–220, 461–475
Talanga, Josip	277–279
Trontelj, Nik	37–50
Višić, Maroje	128–129
Vulić, Boris	513–527
Yanauer, Mechyslav	489–499
Zadro, Jelena	237–251
Žanić, Mateo	379–392
Živko Bosnar, Snežana	123–125